

۱ هر یک از ویژگی‌های نثر را با توجه به دوره خود در جدول زیر جایگذاری کنید.
حذف افعال به قرینه / کوتاهی جملات / تکرار فعل یا اسم / اطناب / افزایش کاربرد لغات عربی

دوره غزنوی و سلجوقی	دوره سامانی

۲ دو ویژگی از ویژگی‌های سبک خراسانی در قلمروهای زبانی، ادبی و فکری را به صورت مجزا ذکر کنید.

۳ چند نمونه از کتب موفق نثر دوره غزنوی و سلجوقی را بنویسید.

۴ تعداد مصوت‌های بلند و کوتاه را در بیت زیر مشخص کنید.
شبی یاد دارم که چشمم نخفت شنیدم که پروانه با شمع گرفت

۵ برای هر کدام از نشانه‌های زیر یک مثال بیاورید.

الف) - : ب) -U: پ) U:

۶ تعداد واج‌های مصوت و هجاها و نوع هر هجا از کلمات زیر را بنویسید.
ابر: ایمان: انقلاب: اصرار:

۷ با توجه به بیت «ای ساریان آهسته ران کارام جانم می‌رود وان دل که با خود داشتم با دل ستانم می‌رود»،
نوع هجاهای آن را با علامت مخصوص هر کدام مشخص کنید.

۸ در زبان فارسی هیچ واژه‌ای با آغاز نمی‌شود.

۹ تعداد هجاهای یک کلمه با تعداد های آن برابر است.

۱۰ در ابیات زیر وجود چه ویژگی‌های وزنی و احساسی بار حماسی به آن بخشیده است؟
همه روی یک سر به جنگ آورم جهان بر بداندیش تنگ آوریم
همه سر به سر تن به کشتن دهیم به از آن که کشور به دشمن دهیم

۱۱ به چه علت غزنویان ناگزیر به رواج زبان فارسی در حکومت خود شدند؟

۱۲ دو مورد از تفاوت‌های نثر دوره سامانی و غزنوی و سلجوقی را بنویسید.

۱۳ محتوای نثر دوره سامانی را شرح دهید.

۱۴ در کدام دوره نثر فارسی استفاده از لغات عربی کاهش و در کدام دوره افزایش می‌یابد؟

۱۵ چند تن از شعرای سبک خراسانی دوره سلجوقی را نام ببرید.

۱۶ انواع سبک‌های شعر فارسی را بر اساس تقسیم‌بندی محمد تقی بهار ذکر کنید. (با ذکر تاریخ)

۱۷ زبان پهلوی چه ویژگی‌هایی داشته و چرا آن را فارسی می‌نامند؟

۱۸ درست یا نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید.
منظومه‌های «درخت آسوریک» و «یادگار زیران» هر دو اصل پارسی دارند.
درست نادرست

۱۹ درست یا نادرست بودن عبارت زیر را مشخص کنید.
آثاری که به زبان فارسی باستان تألیف شده، بیشتر آثار دینی زرتشتی است.
درست نادرست

۲۰ به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید.
میان واژه‌های «زهر و شهد» چه آرایه‌ای وجود دارد؟ این آرایه در کدام مرحله «کالبدشکافی» بررسی می‌شود؟

۲۱ دربارهٔ لحن و فضای حاکم بر ابیات زیر توضیح دهید.
آید بهار جان‌ها ای شاخ تر به رقص آ
ای شاه عشق پرور مانند شیر مادر
چون یوسف اندر آمد مصر و شکر به رقص آ
ای شیر جوش در رو جان پدر به رقص آ

۲۲ حروف (ا، و، ی) در کدام یک از کلمات زیر صامت و در کدام یک مصوّت هستند؟ مشخص کنید.
الف) بازو: (ب) شیر: (پ) روان:
ت) یک‌رنگ: (ث) خون:

۲۳ جاهای خالی را پر کنید.
الف) هجای پایانی اوزان شعر فارسی همیشه محسوب می‌شود.
ب) کلمهٔ «آدم» از واج تشکیل شده است.

۲۴ بیت زیر را از نظر نکات ادبی و فکری بررسی کنید.
«غلام همت آنم که زیر چرخ کبود
از آنچه رنگ تعلق پذیرد آزاد است»

۲۵ در عبارت‌های زیر سجع را بیابید و نوع آن را مشخص کنید.
الف) محبت را غایت نیست. از بهر آنکه محبوب را نهایت نیست.
ب) نه هر نظمی روایت را شاید و نه هر رازی حکایت را.

۲۶ مثال مربوط به هر سجع را به آن وصل کنید.
الف) «راز، نواز»
ب) «ب»
○ سجع متوازن
○ سجع مطرف
○ سجع متوازی
○ «عزم، حزم»
○ «عمر، مال»
○ «دفتر»

۲۷ در هر یک از بیت‌های زیر آرایه‌های واج‌آرایی و واژه‌آرایی را مشخص کنید.
الف) صنوبر دیدم و هر گز ندیدم
ب) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح‌خیز
پ) نه خبر می‌رسد مرا از ایشان
درخت سیم‌کش بر سر صنوبر
همچو سرمستان به بستان پای کوب و دست‌زن
نه بدیشان همی‌رسد خبرم

۲۸ هر کدام از مصراع‌های زیر را به الگوی هجایی مربوط به آن متصل کنید.

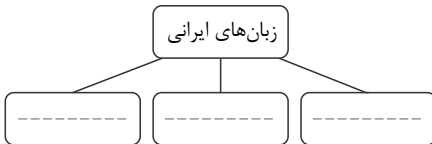
الف) لا ابالی چه کند دفتر دانایی را	« -- U -- -- U -- -- U (۱) »
ب) برخیز ز خواب تا شرابی بخوریم	« -U - UU - -U - -U (۲) »
پ) که ای نفس من در خور آتشم	« - - - - UU - -UU - -U - (۳) »
ت) غریبی بس مرا دلگیر دارد	« -UU - -U - U - UU - - (۴) »

۲۹ در ابیات زیر هجاهای تشکیل‌دهنده را مشخص کنید، سپس هر هجا را با علامت خاص آن مشخص کنید.

الف) ای روی دل‌آرایت مجموعه‌ی زیبایی
 ب) همای اوج سعادت به دام ما افتد

مجموع چه غم دارد از من که پریشانم
 اگر تو را گذری بر مقام ما افتد

۳۰ جدول زیر را کامل کنید.

پاسخنامه تشریحی

دورهٔ غزنوی و سلجوقی	دورهٔ سامانی
اطناب افزایش کاربرد لغات عربی حذف افعال به قرینه	کوتاهی جملات تکرار فعل یا اسم

۱

۲ قلمرو ادبی ← (۱) قالب عمدهٔ شعر در این دوره «قصیده» است.
(۲) استفاده از آرایه‌های ادبی (لفظی) در حد اعتدال.

قلمرو فکری ← (۱) روح حماسه بر شعر و ادبیات این دوره حاکم است.
(۲) روحیهٔ شادی‌گرایی و نشاط و خوش‌باشی در اکثر اشعار به‌وضوح دیده می‌شود.

قلمرو زبانی ← (۱) کمی لغات عربی و لغات غیر فارسی.
(۲) ساده‌بودن زبان شاعران در سرودن شعر هایشان.

۳ تاریخ بیهقی - قابوس‌نامه - سفرنامهٔ ناصر خسرو - سیاست‌نامهٔ خواجه‌نظام‌الملک طوسی - کیمیای سعادت امام احمد غزالی

۴ ۱۴ مصوت کوتاه ۶ مصوت بلند

۵ الف) یک (ب) درس (پ) که

۶ ابر: یک واج مصوت و یک هجا، هجای کشیده
ایمان: دو واج مصوت و دو هجا، هر دو هجا بلند (حذف نون ساکن بعد از مصوت بلند)
انقلاب: سه واج مصوت و سه هجا و هجای اول بلند، هجای دوم کوتاه، هجای سوم کشیده
اصرار: دو واج مصوت و دو هجا، هجای اول بلند، هجای دوم کشیده

۷ ۱- عی / سا / ر / با / (حذف نون ساکن بعد از هجای بلند) / هس / ت / راد / (حذف نون ساکن) / کا / را / م / جا / نم / می /
ر / و / د /
۲- وا / (حذف نون) / دل / ک / با / خ / داش / تم / با / دل / س / تا / نم / می / ر / و / د /

۸ مصوت

۹ مصوت‌های

۱۰ وجود آهنگ کوبنده و کوتاه و ضرب متن به شعر بارحماسی بخشیده است.

۱۱ برای ماندگاری حکومت نوپای خود ناگزیر شدند زبان فارسی را رواج دهند.

۱۲ ۱- استفاده کمتر از لغات عربی در دوره سامانی نسبت به دوره غزنوی و سلجوقی - ۲- کوتاه بودن جملات در نثر دوره‌ی سامانی بر عکس دوره غزنوی و سلجوقی که نثر دارای اطناب بوده است. - ۳- تکرار کردن فعل در نثر دوره‌ی سامانی و حذف فعل‌ها به قرینه در نثر دوره‌ی غزنوی و سلجوقی

۱۳ محتوای نثرهای این دوره بیشتر علمی است و گاهی نثرهای حماسی، تاریخی و دینی دیده می‌شود.

۱۴ در دوره سامانی استفاده از لغات عربی کاهش می‌یابد ولی در دوره غزنوی و سلجوقی شاهد افزایش کاربرد لغات عربی هستیم.

۱۵ از شعرای معروف سبک خراسانی می‌توان به رودکی، فردوسی، ناصر خسرو و ... اشاره کرد.

۱۶ سبک خراسانی یا ترکستانی (از آغاز شعر فارسی تا قرن ششم)

سبک عراقی (قرن ششم تا قرن هفتم)

سبک هندی (قرن دهم تا قرن سیزدهم)

دوره بازگشت (در تمام طول قرن سیزدهم)

دوره مشروطه

دوره معاصر

۱۷ زبان رسمی دوران ساسانی بود. از آنجا که این زبان، اساساً به ناحیهٔ پارس تعلق داشته است و در مرحله‌ای میان فارسی باستان و فارسی نو (دری) قرار دارد، آن را فارسی میانه نامیده‌اند.

۱۸ درست

۱۹ نادرست ← زبان پهلوی صحیح است.

۲۰ تضاد، شناسایی نکات ادبی

۲۱ لحن شعر احساس شادی و نشاط و طرب را به خواننده منتقل می‌کند.

۲۲ الف) ا، و: مصوت بلند

(ب) ی: مصوت بلند

(پ) و: صامت

ت) ی " صامت

ث) و: مصوت بلند

۲۳ الف) بلند

(ب) پنج واج: ا د م

۲۴ نکات ادبی: چرخ کبود؟ استعاره از آسمان / تعلق، آزاد؟ تضاد
نکات فکری: در این بیت تعلق و وابستگی به ظواهر مادی و دنیوی نفی شده است.

۲۵ الف) «غایت، نهایت»: سجع مطرف

(ب) «نظمی، رازی»: سجع متوازن / «روایت، حکایت»: سجع متوازی

۲۶ «راز، نواز» ← سجع مطرف / «عزم، خرم» ← سجع متوازی / «عمر، مال» ← سجع متوازن

۲۷ الف) ← در این بیت آرایهٔ واژه‌آرایی (تکرار) وجود دارد و واژهٔ «صنوبر» در آن تکرار شده است.

(ب) ← در این بیت آرایهٔ واج‌آرایی وجود دارد و واج «س» در این بیت پنج بار تکرار شده است.

(پ) ← در این بیت آرایهٔ واژه‌آرایی (تکرار) وجود دارد و واژه‌های «خبر» و «ایشان» تکرار شده است.

۲۸ الف) ۳

لا	ء	با	لی	چ	ک	تد	ذف	ت	ر	دا	نا	بی	را
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-

(ب) ۴

بر	خیز	ز	خاب	تا	ش	را	بی	ب	خ	ریم
-	U-	U	U-	-	U	-	-	U	U	X-

(پ) ۲

ک	ء	ی	نفس	من	در	خ	ر	ء	ت	شم
U	-	-	U-	-	-	U	U	-	U	-

(پ) ۱

ف	ری	بی	بس	م	را	دل	گیر	دا	رد
U	-	-	-	U	-	-	U-	-	-

۲۹ الف)

ء	ی	رو	ی	د	لا	را	تیت	مج	مو	ع	ی	زی	با	بی
-	-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
مج	مو	ع	چ	غم	دا	زد	ء	ز	من	ک	پ	ری	شا	شم
-	-	-	U	U	-	-	-	-	U	U	U	-	-	-

(ب)

ه	ما	ی	و	چ	س	عا	ذت	ب	دا	م	ما	ء	ف	تد
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-	-
ء	گر	ت	را	گ	د	ری	بر	م	قا	م	ما	ء	ف	تد
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-	-

۳۰ فارسی باستان - فارسی میانه - فارسی نو